

NOTA AAN HET OVERLEGCOMITÉ

Betreft: uitwisseling nummerplaatgegevens in het kader van de kilometerheffing.

1. Antecedenten

a) Handhaving van de kilometerheffing

April 2016 startten de drie gewesten met de invoering van de kilometerheffing voor vrachtwagens. Ook buitenlandse voertuigen zijn onderworpen aan deze heffing. De handhaving van deze heffing gebeurt door de controle-instanties van de drie respectieve gewesten (Vlaamse Belastingdienst, Brussel Mobiliteit, DGO 7 Fiscalité de la Service public de Wallonie)

De detectie van inbreuken kan op verschillende manieren gebeuren:

- De vaste portieken boven de autosnelweg
- De flexibel inzetbare camera's die overal te lande kunnen gestationeerd worden
- De controlevoertuigen die al rijdend nummerplaten kunnen scannen

Een combinatie van beide is ook mogelijk: mobiele patrouilles kunnen inloggen op de camera's van een vast portiek, of mobiele camera's, en bij vermeende inbreuken het voertuig onmiddellijk aan de kant zetten. Bij vaststellingen kunnen zij overgaan tot de onmiddellijke inning van boetes, op straffe van aanhaling van het voertuig bij niet betaling.

Indien een overtreding geseind wordt naar het handhavingscentrum in Brussel, wordt de boete nadien opgestuurd.

Indien het voertuig een dienstverleningsovereenkomst heeft afgesloten met één van de EETS-dienstverleners (Satellic, Axxès, ...), dan beschikken de controle-instanties over de nodige adresgegevens om de boete te versturen.

Indien het voertuig geen dienstverleningsovereenkomst heeft afgesloten, dan wordt voor binnenlandse nummerplaten de eigenaar opgespoord via de DIV-databank. Voor buitenlandse nummerplaten moeten we de nummerplaatgegevens opvragen in het buitenland. Hiertoe moet per land bekeken worden of en welk rechtsbasis hiervoor zou kunnen bestaan. Voor een beperkt aantal landen kunnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het Vlaams Gewest een beroep doen op bestaande belastingverdragen of -richtlijnen, maar deze piste is praktisch niet altijd evident aangezien de nummerplaatgegevens in principe individueel opgevraagd moeten worden en bovendien biedt ze ook geen soelaas voor de Waalse kilometerheffing die als retributie kwalificeert.

Het Vlaamse Gewest is dan ook vragende partij om zo snel mogelijk beroep te kunnen doen op geautomatiseerde uitwisseling op basis van de gegevens van buitenlandse zusterorganisaties van de Belgische DIV via het EUCARIS-systeem.

b) Uitwisseling van nummerplaatgegevens met buitenlandse overheden

Het Vlaamse Gewest heeft in het kader van de kilometerheffing reeds diverse initiatieven genomen om te komen tot een uitwisseling van nummerplaatgegevens met buitenlandse overheden. Voor een volledig geautomatiseerde toegang zijn de gewesten evenwel afhankelijk van de samenwerking met de FOD Mobiliteit, die de DIV-databank beheert, en ook optreedt als nationaal contactpunt voor buitenlandse overheden.

i) Nederland

Reeds in het najaar van 2016 kon de Vlaamse belastingdienst een principiële akkoord bereiken met de Nederlandse *Rijksdienst voor Wegverkeer* om nummerplaatgegevens uit te wisselen, op voorwaarde dat dit via de Eucaris-interface zou gebeuren. Ondanks intensieve contacten met de beleidscel van de federale Minister van Mobiliteit, meende de DIV dat twee van de rechtsbasissen die het Vlaams Gewest aanbracht, onvoldoende waren voor een uitwisseling met Nederland. Het Vlaams Gewest wenst niet meer terug te komen op het meningsverschil over deze twee rechtsbasissen, maar is van mening dat het geen afdoende antwoord heeft gekregen op de 3de aangebrachte rechtsbasis, namelijk het artikel 8a van het Nederlandse Kentekenreglement dat in een unilaterale rechtsbasis voorziet voor overheden om nummerplaatgegevens op te vragen.¹

Dit laat de Nederlandse Dienst Wegverkeer toe nummerplaatgegevens uit te wisselen met o.a. buitenlandse instanties die belast zijn met de handhaving van heffingen inzake het gebruik van de weg. Op basis van dit artikel, antwoordt Nederland ook op Duitse verzoeken tot inlichtingen in het kader van de Maut.²

Gezien de DIV ogenschijnlijk niet bereid leek om het Vlaamse verzoek tot inlichtingen door te sturen op basis van de Nederlandse wetgeving, stuurde de Vlaamse minister van Financiën op 24 februari 2017 een brief naar de Nederlandse ministers van financiën en infrastructuur, met het verzoek deze mogelijkheid uitdrukkelijk te bevestigen. Die laatste liet in een brief van 14 juli 2017 weten dat de RDW opdracht zou krijgen om de door Vlaanderen gevraagde gegevens uit te wisselen. Op 14 augustus 2017 werd dit bevestigd met een schrijven van RDW. Het Vlaams Gewest heeft de federale beleidscel Mobiliteit voorgesteld de uitwisseling met Nederland te laten starten vanaf 1 januari 2018, gelijktijdig met de inwerkingtreding van het nieuwe boetesysteem voor de kilometerheffing. Er werd op heden nog geen federale bevestiging verkregen.

ii) Duitsland

Voorjaar 2017 werden ook contacten gelegd met het Duitse KBA (Kraftfahrt Bundesamt). Ook daar bestaat een bereidheid tot "*Maut Austausch*" (uitwisseling in het kader van de kilometerheffing), mits die via de Eucaris-interface kan gebeuren, met wederkerigheid tussen beide landen, en op basis van een geldige rechtsnorm. Voor dat laatste kan interne regelgeving die voorziet in de uitwisseling op basis van wederkerigheid volstaan. Ook hiervoor werd teruggekoppeld naar de federale diensten inzake mobiliteit. Een positief element is wel, dat de federale diensten bij de laatste email-uitwisseling zelf ook aangaven dat dit waarschijnlijk de snelste en meest wenselijke piste zou zijn.

iii) Europese Unie

¹ <http://maxius.nl/kentekenreglement/artikel8a>

² Tweede Kamer van de Staten-generaal, 21 november 2016, vraag 13 van de leden Van Helvert en Omtzigt over Duitse tolheffing aan de Minister van infrastructuur & milieu Schultz - Van Haegen.

De Vlaamse belastingdienst schreef begin 2017 alle 27 EU-lidstaten aan om gegevens uit te wisselen op basis van richtlijn 2010/24 inzake invorderingsbijstand. Dit instrument is evenwel niet ideaal, gezien systeem werkt via nationale contactpunten (FOD Financiën voor België), waarlangs (in principe individuele) verzoeken digitaal worden uitgewisseld. Nadien volgt een onderzoek en reactie vanuit de aangezochte lidstaat. Slechts een beperkt aantal lidstaten ging hierop in.

Gezien de beperkte respons vanuit andere lidstaten, heeft het Vlaams Gewest in april 2017 een audiëntie verzocht bij de Europese Commissie, DG Move, om de lauwe reacties van andere lidstaten aan te klagen.

De Europese Commissie gaf gehoor aan deze oproep door op 31 mei 2017 in zijn nieuwe 'road package' een specifiek juridisch kader voor te stellen voor uitwisseling van nummerplaatgegevens in het kader van elektronische tol.³ Dit biedt echter nog geen soelaas op korte termijn. Het zal waarschijnlijk nog enige tijd vergen vooraleer dit voorstel van richtlijn wordt goedgekeurd (als dat al het geval is), vervolgens omgezet door de lidstaten en finaal in werking treedt.

³ In de voorstellen worden 2 artikelen worden ingevoegd in EETS-richtlijn nr. 2004/52/EG:

Artikel 5

Procedure voor de uitwisseling van informatie tussen lidstaten

1. Voor het onderzoek naar gevallen van niet-betaling van wegentol verleent de lidstaat de contactpunten van de andere lidstaten toegang tot de volgende nationale voertuigregistratiegegevens, en verleent ze hen toestemming om geautomatiseerde zoekopdrachten uit te voeren met betrekking tot die gegevens:

a) gegevens met betrekking tot voertuigen; en

b) gegevens met betrekking tot de eigenaars of houders van het voertuig.

De elementen van de onder a) en b) vermelde gegevens die noodzakelijk zijn om een geautomatiseerde zoekopdracht uit te voeren, moeten in overeenstemming zijn met bijlage II.

2. Met het oog op de uitwisseling van de in lid 1 bedoelde gegevens, wijst elke lidstaat een nationaal contactpunt aan. De bevoegdheden van het nationaal contactpunt zijn geregeld in de toepasselijke wetgeving van de desbetreffende lidstaat.

3. Bij het uitvoeren van een geautomatiseerde zoekopdracht in de vorm van een uitgaand verzoek, gebruikt het nationaal contactpunt van de lidstaat op wiens grondgebied een geval van niet-betaling van wegentol heeft plaatsgevonden, een volledig registratienummer.

Die geautomatiseerde zoekopdrachten worden uitgevoerd in overeenstemming met de procedures van punten 2 en 3 van hoofdstuk 3 van de bijlage bij Besluit 2008/616/JBZ van de Raad 32 en de eisen van bijlage II bij de onderhavige richtlijn.

De lidstaat op wiens grondgebied een geval van niet-betaling van wegentol heeft plaatsgevonden, gebruikt de verkregen gegevens om vast te stellen wie aansprakelijk is voor de niet-betaling van die tol.

4. De lidstaten nemen alle nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat de uitwisseling van informatie via interoperabele elektronische middelen gebeurt, zonder uitwisseling van gegevens via andere gegevensbanken die niet voor de doeleinden van deze richtlijn worden gebruikt. De lidstaten zien erop toe dat die uitwisseling van informatie op kostenefficiënte en beveiligde wijze plaatsvindt. De lidstaten zorgen voor de beveiliging en bescherming van de verzonden gegevens, voor zover mogelijk met bestaande softwaretoepassingen, zoals die welke in artikel 15 van Besluit 2008/616/JBZ is vermeld, en gewijzigde versies van die softwaretoepassingen, overeenkomstig bijlage II bij de onderhavige richtlijn en punten 2 en 3 van hoofdstuk 3 van de bijlage bij Besluit 2008/616/JBZ. De gewijzigde versies van de softwaretoepassingen moeten beschikken over zowel een online-modus voor real-time-uitwisselingen als een modus voor batch-uitwisselingen, waarbij deze laatste het mogelijk maakt meerdere zoekopdrachten of antwoorden in één bericht uit te wisselen.

5. Elke lidstaat draagt de eigen kosten in verband met de administratie, het gebruik en het onderhoud van de in lid 4 vermelde softwaretoepassingen.

Artikel 6

Kennisgeving van niet-betaling van wegentol

1. De lidstaat op wiens grondgebied een geval van niet-betaling van wegentol heeft plaatsgevonden, beslist al dan niet een afhandelsprocedure met betrekking tot het geval van niet-betaling van wegentol in te stellen.

Als de lidstaat op wiens grondgebied een geval van niet-betaling van wegentol heeft plaatsgevonden, beslist een dergelijke procedure in te stellen, stelt die lidstaat, overeenkomstig zijn nationaal recht, de eigenaar, de houder van het voertuig of de persoon die anderszins geïdentificeerd is als degene die ervan verdacht wordt de wegentol niet te hebben betaald, daarvan in kennis. Deze kennisgeving maakt, zoals geldt krachtens het nationale recht, melding van de juridische gevolgen daarvan op het grondgebied van de lidstaat waarop het geval van niet-betaling van wegentol heeft plaatsgevonden, uit hoofde van het recht van die lidstaat.

2. Wanneer de lidstaat op wiens grondgebied een geval van niet-betaling van wegentol heeft plaatsgevonden de kennisgeving verstuurt aan de eigenaar, de houder van het voertuig of aan de persoon die anderszins geïdentificeerd is als degene die ervan verdacht wordt de wegentol niet te hebben betaald, deelt hij, overeenkomstig zijn nationaal recht, alle relevante informatie mee, met name de aard van het geval van niet-betaling van wegentol, de titel van de overtreden nationale wetsartikelen en de geldende sancties voor een dergelijke overtreding, en in voorkomend geval gegevens betreffende de apparatuur die is gebruikt om de overtreding vast te stellen. Daartoe kan de lidstaat op wiens grondgebied het geval van niet-betaling van wegentol heeft plaatsgevonden, gebruikmaken van het model in bijlage III.

3. Indien de lidstaat op wiens grondgebied het geval van niet-betaling van wegentol heeft plaatsgevonden beslist een afhandelsprocedure met betrekking tot het geval van niet-betaling van wegentol in te stellen, verstuurt de lidstaat, met het oog op de eerbiediging van de grondrechten, de kennisgeving in de taal van het registratiedocument van het voertuig, voor zover dat beschikbaar is, of in één van de officiële talen van de lidstaat van registratie.

De gewesten wensen op korte termijn gegevens uit te wisselen met partnerlanden. Indien daarvoor nog wetgevende stappen nodig zijn, dan moeten die zo snel mogelijk worden gerealiseerd.

- iv) Multilateraal Eucaris-verdrag van 29 juni 2000 (met Duitsland, Letland, Luxemburg, Nederland, Roemenië, Slowakije en het Verenigd Koninkrijk)

Op aandringen van het Vlaams Gewest, werd op 14 juni 2017 een onderhoud georganiseerd tussen de beleidscel van de federale Minister van Mobiliteit en de drie Gewesten. De DIV stelde voor een oplossing aan te reiken door over te gaan tot een snelle ratificatie van het Protocol van 8 juni 2017 bij het multilateraal Eucaris-verdrag van 29 juni 2000 (verdrag betreffende een Europees voertuig- en rijbewijsinformatiesysteem). Dit zou voldoende juridische basis verstrekken voor een uitwisseling met Duitsland, Letland, Luxemburg, Nederland, Roemenië, Slowakije en het Verenigd Koninkrijk, die samen een belangrijk deel buitenlandse vrachtwagens afdekken.

Zoals blijkt uit de gemeenschappelijke verklaring bij voorgemeld protocol is er wel nog een specifieke rechtsbasis nodig om het Eucaris-systeem te kunnen inschakelen voor de geautomatiseerde uitwisseling van (tol)inlichtingen⁴. Die rechtsgrond kan verschillende vormen aannemen zoals bvb.

1° een richtlijn (maar voor tolheffingen komt zulke rechtsbasis er pas in de toekomst als het voorstel van het mobiliteitspakket er door komt);

2° of een verdrag (maar er is bijvoorbeeld nog geen verdrag met Duitsland specifiek voor tol en om dat proces op te starten is toch ook weer een hele doorlooptijd tot ratificatie);

3° of een unilaterale rechtsbasis in de nationale wetgeving van de partnerlanden die een rechtsbasis creëert voor wederzijdse uitwisseling van nummerplaatgegevens in het kader van het gebruik van de weg (of toch minstens voor tol). Dit laatste systeem (analoog aan hetgeen geldt in Nederland (artikel 8a van het Nederlandse kentekenreglement) en Duitsland) is het makkelijkst en snelst aangezien geen onderhandelingen met andere staten meer nodig zijn en enkel bekrachtiging door het federaal parlement vereist is. Het Vlaamse Gewest is dan ook vragende partij om zo snel mogelijk en uiterlijk op het moment van ratificatie van het protocol bij het multilateraal Eucaris-verdrag een bepaling in de federale wetgeving in te schrijven die onmiddellijk gegevensuitwisseling toelaat met andere staten (minstens Duitsland) in geval van wederkerigheid.

- v) Bilaterale Eucaris-verdragen met Frankrijk en Nederland ter uitvoering van Eucaris-richtlijn 2015/413

Naar analogie met de argumentatie in de nota aan het overlegcomité over gegevensuitwisseling in kader van de lage-emissiezones kan ook beroep gedaan worden op de (Eucaris-) Richtlijn 2011/82/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2011 ter facilitering van de grensoverschrijdende uitwisseling van informatie over verkeersveiligheidsgerelateerde verkeersovertredingen en vervangen door Richtlijn 2015/413 van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 2015 ter facilitering van de grensoverschrijdende uitwisseling van informatie over verkeersveiligheidsgerelateerde verkeersovertredingen en vooral de in uitvoering hiervan gesloten bestaande bilaterale verdragen gesloten met Frankrijk en Nederland:

- Frankrijk

⁴ Gemeenschappelijke verklaring:

“De Staten die Partij zijn bij het Verdrag betreffende een Europees voertuig- en rijbewijsinformatiesysteem (EUCARIS), ondertekend te Luxemburg op 29 juni 2000, komen gezamenlijk overeen dat artikel 1, punt 2, artikel 2, tweede lid, onder iv, en artikel 8a zodanig worden uitgelegd dat EUCARIS mag worden gebruikt voor functionele diensten inzake de uitwisseling van gegevens met betrekking tot voertuigen of vervoer, indien automatische uitwisseling van de gegevens is toegestaan of verplicht is gesteld in de EU-wetgeving, bilaterale of multilaterale overeenkomst of nationale wetgeving die de grondslag voor deze uitwisseling vormt.”.

Verdrag tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk der Nederlanden over de grensoverschrijdende uitwisseling van gegevens met het oog op het identificeren van personen die ervan verdacht worden inbreuken te hebben begaan in het kader van het gebruik van de weg, gedaan te Brussel op 25 april 2013 (in werking sinds 1 juni 2016).

- Nederland

Verdrag tussen het Koninkrijk België en het Koninkrijk der Nederlanden over de grensoverschrijdende uitwisseling van gegevens met het oog op het identificeren van personen die ervan verdacht worden inbreuken te hebben begaan in het kader van het gebruik van de weg, gedaan te Brussel op 25 april 2013 (in werking sinds 1 juni 2016).

De Memorie van Toelichting bij het wetsontwerp over het verdrag met Nederland bepaalt expliciet dat het de bedoeling is om de gegevensuitwisseling mogelijk te maken voor zoveel mogelijk verkeersinbreuken, los van het feit of die strafrechtelijk, administratief of fiscaal worden gekwalificeerd.

Beide verdragen gaan verder dan voornoemde Richtlijn 2015/413/EU die enkel de acht in de Richtlijn limitatief opgesomde overtredingen behandelt. Deze bilaterale verdragen hebben immers betrekking op alle inbreuken begaan in het kader van het gebruik van de weg, waardoor zij ook in het kader van de wetgeving inzake lage-emissiezones en kilometerheffing kunnen ingeroepen worden om de nodige gegevens op te vragen.

Ook hierover kon evenwel geen overeenstemming worden bereikt met de FOD Mobiliteit en Vervoer die stelt dat deze bilaterale verdragen exclusief federale verdragen zouden zijn, waardoor ze niet van toepassing zouden zijn in de gewestelijke materies.

Voor zoveel als nodig kan er alvast op gewezen worden dat in de Wet van 19 mei 2010 over de Kruispuntbank van de Voertuigen (BS. 28/06/2010, 39706) voorzien is dat ook de Gewesten toegang kunnen krijgen tot de gegevensbank: artikel 18, §1 1° bepaalt dat toegang tot de gegevens van de Kruispuntbank wordt verleend aan *“de Belgische overheden voor de informatie die zij gemachtigd zijn te kennen door of krachtens een wet, een decreet of een ordonnantie”*.

3. Voorstel van beslissing

Het Overlegcomité vraagt:

1. Dat de federale Regering zich bereid verklaart om de Eucaris-interface te gebruiken en de DIV te laten optreden als tussenpersoon tussen de gewesten en de buitenlandse DIV-diensten.
2. Dat de uitwisseling met Nederland, zoals nogmaals uitdrukkelijk bevestigd door de Nederlandse Minister van Infrastructuur, zo snel mogelijk wordt geoperationaliseerd en dat de federale Regering de DIV de nodige stappen zal laten zetten om ten laatste op 1 januari 2018 de eerste informatie uit te wisselen met Nederland.
3. Dat de federale Regering zo snel mogelijk een bepaling invoert in de nationale wetgeving, naar het voorbeeld van Nederland en Duitsland, die uitwisseling van nummerplaatgegevens met buitenlandse overheden in het kader van (ook gewestelijke) heffingen of beperkingen voor het gebruik van de weg mogelijk maakt ingeval van wederkerigheid.
4. Dat de Federale overheid zo snel mogelijk werk maakt van de ratificatie van het protocol van 8 juni 2017 bij het multilateraal Eucaris-verdrag van 29 juni 2000 en de gewesten op de hoogte houdt van de vooropgestelde planning en vordering.
5. Voortgaand op de nota 'Gegevensuitwisseling in het kader van lage emissiezones' dat de Federale overheid niet alleen de gegevens uit de kentekenregisters met Nederland, maar ook die met Frankrijk uitwisselt in het kader van niet alleen de lage emissiezones, maar ook de kilometerheffing en deze gegevens verstrekt aan de bevoegde diensten van de gewesten.
6. Dat de Federale overheid in de Europese Ministerraad zal pleiten voor een zo snel mogelijke invoering van het nieuwe Europese rechtskader van nummerplaatuitwisseling in het kader van elektronische tol en zal ook de vraag naar een bijkomend kader voor invorderingsbijstand (cfr. fiscale richtlijn 2010/24) kenbaar maken.
7. Dat de Federale overheid de nodige vlotte juridische en diplomatieke bijstand verleent om het afsluiten van eventuele bilaterale of multilaterale akkoorden te bespoedigen (bvb. inzake de opmaak van voorstellen van verdragsteksten).

4. Inventaris

/

Geert Bourgeois

Minister-President van de Vlaamse Regering

Bart Tommelein

Vlaams minister van Begroting, Financiën en
Energie